

SZÜLŐFALUJÁBAN, ÉRSEMJÉNEN EMLÉKTÁBLÁT AVATTAK CSIHA KÁLMÁN REFORMÁTUS PÜSPÖKNEK

Akinek élete a fények és rácsok világa volt

FOTÓK: SÜTŐ ÉVA

Nemrég avatták fel Csiha Kálmán emléktábláját az Érsemjénhez tartozó Barantón, az egykori püspök szülőházának falán. Az udvart megtöltő családtagok, rokonok, ismerősök, barátok sokasága ezúttal is tanúbizonyságot tett arról, hogy az embert csak cselekedeteinek és szellemének nagysága élheti túl.

→SÜTŐ ÉVA

Ritka ajándék egy kis településnek, hogy olyan nagy szülöttjei legyenek, akiket az egész Kárpát-medence számon tart és tisztel. Érsemjént háromszorosan áldotta meg ezzel az ajándékkal a gondviselés, ugyanis az író és nyelvújító Kazinczy Ferenc mellett Fráter Loránd nótaszerző és Csiha Kálmán református püspök is itt látta meg a napvilágot.

Kazinczy Ferenc 260 évvel ezelőtt született ebben az Ér-menti kisfaluban. A magyar jakobinus mozgalom tagjának először 1907-ben állított szobrot Fráter Loránd. Az Érmellék nótás kapitányának büsztje pedig 2009-ben került az őt megillető helyre, közel Kazinczy mellszobrához. Érsemjén önkormányzata szintén abban az esztendőben állított szobrot a falu harmadik nagy szülöttjének, Csiha Kálmánnak (1929–2007) is. Büsztjével szemben a róla elnevezett egyházi gyülekezeti terem áll – egykoron református fiúiskola volt –, amelyet az elmúlt években újjáépítettek fel és tettek méltóvá a híres egyházi ember nevéhez.

Csiha nem csak egyházi méltóság volt, hiszen számos vallásos témájú könyv szerzőjeként is ismert. Nyugalomba vonulása után főleg külföldi egyházközségekben hirdette az igét. Földi maradványait a marosvásárhelyi családi sírbolt őrzi.

A szülőfaluban kialakított Kazinczy–Fráter–Csiha-emlékházban családja jóvoltából meg-

A szülőfaluban kialakított Kazinczy–Fráter–Csiha-emlékház

tekinthetőek személyes tárgyai, többek között palástja és Bibliája is.

Az emlékház

A Roxin-udvarház – azaz mai Kazinczy–Fráter–Csiha-emlékház – műemlékértékű épület, amely fontos szerepet tölt be Érsemjén kulturális életében. Építtetésének pontos idejét nem ismerjük, anynyi azonban bizonyos, hogy építetője és egyben első tulajdonosa Krajnik Ödön volt. 1917-ig az ő tulajdonát képezte. Ekkor Schell Bauschlatt Ferenc vásárolta meg, akinek csak 1920-ig volt a birtokában, ugyanis abban az évben Roxin Tivadar tulajdonába ment át. A második világháborút követő években a lakást a Moț család birtokolta, 2005-ben tőlük vásárolta meg az önkormányzat a hármasm emlékház kialakítására.

A benne otthont kapó Csiha Kálmán-kiállítás két részre oszt-

ható. Az első rész fényképeken keresztül viszi végig a szemlélődőket a püspök életének legfontosabb állomásain. A képeket rövid, szöveges magyarázatok egészítik

→**Csiha nem csak egyházi méltóság volt, hiszen számos vallásos témájú könyv szerzőjeként is ismert. Nyugalomba vonulása után főleg külföldi egyházközségekben hirdette az igét. Földi maradványait a marosvásárhelyi családi sírbolt őrzi.**

ki. A látogató megismerkedhet a Csiha család eredetével, Csiha Kálmán életének fontosabb mozzanataival, munkásságának eredményeivel. Láthatóak továbbá a családját bemutató képek is.

A kiállítás másik részét Csiha Kálmán személyes tárgyai alkotják. Az egyik vitrinben első papi palástja látható, amelyet 1954-ben adományként kapott egy dél-erdélyi püspök özvegyétől. A második tároló kedvenc díszmagyarját őrzi. A harmadik vitrinben további tárgyak sorakoznak, többek között az evangelizációs füzet, amelybe írta bejegyzéseit. Itt kapott helyet az a Biblia is, amelyre a kezét tette le a püspöki esküt 1990-ben a kolozsvári Farkas utcai templomban. Erről az eseményről saját kezével írott bejegyzés tanúskodik. Az emlékház még több személyes tárgyat is tartalmaz. Ezek elsősorban emléklapok, plakettek, olyan emléktárgyak, amelyeket különböző tevékenységei vagy igehirdetési alkalmával kapott. Közöttük kelyhek, apróbb dísz tárgyak is láthatók. Nem véletlen, hogy a terem közepére került egy olyan asztal is, amelyiken egykor a családi képek álltak és a szemüvege. Igazi kuriózum az a Biblia, amelyet a püspök igehirdetési során használt. A Bibliában bejegyzések láthatók, amelyek azt a célt szolgálták, hogy elkerülje az igerészek többszöri hirdetését egyazon gyülekezeten belül.

A falakon további festmények és féldomborművek láthatók. Ezek egykoron irodáját, lakását díszítették, ma az emlékszoba fényét emelik. Csiha Kálmán számos teológiai és irodalmi kötet szerzője volt: Út a pusztaságban, Ábrahám öröksége, Ábrahám örökösei, Isten asztaláról, A királyi szék előtt, Jöjj fel a hegyre, Jézus érintése, Kelj föl és járj, illetve Az igehirdetés dialektikája–egzisztenciális igehirdetés, Gyülekezeti-építés címűek. Verseskötetek, önéletrajzi írások és egyéb irodalmi munkák is származnak tollából,

mint például a Templomküzőb vagy a Téli méhek balladája.

Barantótól a szamosújvári börtönig

Érsemjén határában, a Barantónak nevezett határrészben egy különlegesen szép, 1922–1924 között épült eklektikus udvarház áll. Körülötte melléképületek jelzik, hogy itt egykoron békés, emberi léptékekben élő és gondolkodó család élte mindennapjait. Itt látta meg a napvilágot 1929. szeptember 17-én Csiha Kálmán Csiha Sándor és Szilágyi Erzsébet második gyermekeként.

Mivel a család földbirtokos volt, az 1949-es földtörvény értelmében szüleit kényszerlakhelyre, Csíkszeredába deportálták. Így az akkor középiskolai tanulmányait folytató Kálmánnak a saját lábaira kellett állnia. Érettségi után felvételt nyert a kolozsvári teológiára. Tanulmányait decemberben kezdte el, mivel a rév-eskülli csatorna építésénél dolgozott segéd munkásként, hogy fedezhesse oktatási költségeit. Teológiai tanulmányait 1954-ben fejezte be. Első szolgálati helye Arad volt, ahol megszervezte az arad-gáji egyházközséget. 1956. november 4-én házasságot kötött Nagy Emese lelképásztossal, aki hűséges társa maradt a börtönök alatt, és állandó támasza, munkatársa volt a lelképásztori, majd püspöki szolgálatában is. A frigyből egyetlen leánya született, Emese.

1957-ben letartóztatták, és koholt vádak alapján és tíz év börtönbüntetésre ítélték. Megjárta Marosvásárhely, Szamosújvár, Kolozsvár, Jilava, Salcea, Luciu-Giurgeni, Periprava börtöneit.

1964-ben általános amnesztiával szabadult. Börtönlényeit a Fény a rácsokon című kötetében hagyta az utókorra.

A Csiha-Nagy család a szép emlékezetű apa és nagypapa mellszobra előtt